

SYSTEM EWALUACJI OŚWIATY

SZKOLENIA PODSTAWOWE V ZJAZD SZKOLENIOWY

SYSTEM EWALUACJI OŚWIATY

SZKOLENIA PODSTAWOWE V ZJAZD SZKOLENIOWY

REDAKCJA

Agnieszka Arkusińska, Bogusława Bębniak, Joanna Kołodziejczyk, Grzegorz Mazurkiewicz, Jarosław Pietrzak, Laura Piotrowska, Janina Stojak

AUTORZY

Monika Antoniuk-Gula, Agnieszka Arkusińska, Joanna Berdzik, Bogusława Bębniak, Stanisław Bobula, Agnieszka Borek, Joanna Borowska-Reutt, Beata Ciężka, Bernadetta Czerkawska, Beata Domerecka, Roman Dorczak, Ewa Drozd, Ewa Dudek, Jarosław Durszewicz, Justyna Franczak, Hanna Gemza, Anna Gocłowska, Tomasz Kasprzak, Jakub Kołodziejczyk, Joanna Kołodziejczyk, Anna Kostrubała-Brak, Joanna Kotlarz, Emilia Kowalczyk-Rumak, Wojciech Kowalik, Dorota Kulesza, Indira Lachowicz, Agata Ligęza, Grzegorz Mazurkiewicz, Henryk Mizerek, Małgorzata Osińska, Aleksander Pawlicki, Jarosław Pietrzak, Laura Piotrowska, Laura Rabiej, Marzena Siejewicz, Paweł Simka, Aleksander Smołowik, Ewa Stoecker, Janina Stojak, Magdalena Swat-Pawlicka, Maciej Śliwa, Piotr Tałan, Michał Trojecki, Bartłomiej Walczak, Stefan Wlazło

„Program Wzmocnienia Efektywności Systemu Nadzoru Pedagogicznego i Oceny Jakości Pracy Szkoły Etap III”. Projekt zrealizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego

SEKRETARZ REDAKCJI

Anna Kostrubała-Brak

Sylwia Żmijewska-Kwiręg

OPRACOWANIE GRAFICZNE

CUTberry Maja Chojnacka

© Copyright by Ośrodek Rozwoju Edukacji

Wydanie I, Kraków 2015

All rights reserved

Niniejszy utwór ani żaden jego fragment nie może być reprodukowany, przetwarzany i rozpowszechniany w jakikolwiek sposób za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych oraz nie może być przechowywany w żadnym systemie informatycznym bez uprzedniej pisemnej zgody Wydawcy.

e-ISBN 978-83-233-9293-4

doi:10.4467/K9293.26/e/15.15.3819

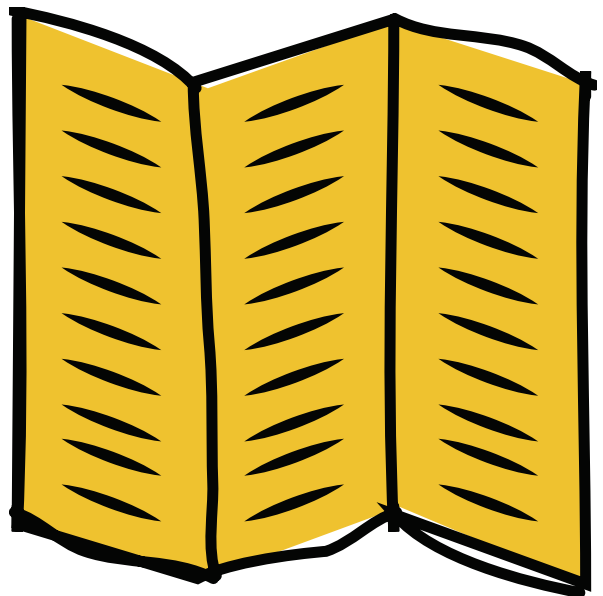

www.wuj.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Redakcja: ul. Michałowskiego 9/2, 31-126 Kraków
tel. 12-663-23-81, tel./fax 12-663-23-83
Dystrybucja: tel. 12-631-01-97, tel./fax 12-631-01-98
tel. kom. 506-006-674, e-mail: sprzedaz@wuj.pl
Konto: PEKAO SA, nr 80 1240 4722 1111 0000 4856 3325

SPIS TREŚCI

SESJA. Doświadczenia z terenu - omówienie prezentacji wyników na RP.....	7
SESJA. „Obraz szkoły” - koleżeńska recenzja oraz sztuka pisania wniosków.....	10
SESJA. Sztuka pisania i argumentowania	12
SESJA. Informacja zwrotna na podstawie recenzji do raportów.....	13
SESJA. Zamknięcie i podsumowanie procesu szkoleniowego	14
SESJA. Wykład na zakończenie.....	15
MATERIAŁY	17

ZJAZD SZKOLENIOWY NR V

PODSUMOWANIE PROCESU EWALUACJI

Cele szczegółowe spotkania:

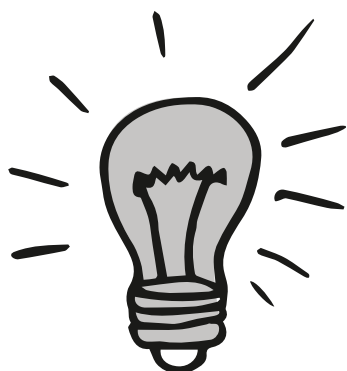
- Podsumowanie procesu ewaluacji
- Identyfikacja mocnych i słabych stron raportu.
- Doskonalenie umiejętności tworzenia raportu.
- Omówienie zasad orzekania o poziomach spełniania wymagań.
- Przeprowadzenie ewaluacji szkoleń.

Realizowane na spotkaniu moduły tematyczne:

- Moduł I. System Ewaluacji Oświaty – wprowadzenie (zasady, wartości, uwarunkowania).
- Moduł VI. Przygotowanie raportu i prezentacja.
- Moduł X. Podsumowanie.

Uwagi dotyczące organizacji spotkania:

Czas poświęcony na dany wątek i jego miejsce w programie szkolenia zależy od tego, co wydarzyło się na czwartym spotkaniu. Praca odbywa się w grupach. Na spotkanie ewaluatorzy (wizytatorzy) powinni przywieźć następujące materiały w wersji papierowej i elektronicznej: „Obraz szkoły”, „Wnioski”, „Wymagania na poziomie A” (jeśli nie mają wymagań na „A”, mogą przywieźć „B”, albo takie, które budzi ich wątpliwości).

**Najnowsza wersja rozporządzenia
wraz z załącznikiem
znajduje się na stronie MEN!**

SESJA

DOŚWIADCZENIA Z TERENU – OMÓWIENIE PREZENTACJI WYNIKÓW NA RP

Cel szczegółowy sesji:

- Omówienie przebiegu spotkania prezentującego raport na RP.
- Wypracowanie wniosków na przyszłość.

Kryteria sukcesu:

OU:

- uwspólniają swoje doświadczenia z terenu;
- uświadamiają sobie swoją rolę w procesie badawczym;
- potrafią sformułować wnioski.

Aktywności

10 minut

Wprowadzenie do sesji: podanie celów oraz struktury zajęć.

Podsumowanie prezentacji raportów i dyskusji nad wnioskami w szkole.

OP dzieli wizytatorów na cztery grupy, dyrektorzy tworzą osobny zespół.

Zadaniem dwóch zespołów wizytatorów jest ustalenie (w związku z odbytym spotkaniem z nauczycielami) i zapisanie w dwóch kolumnach na plakacie:

- *Co się udało? Z czego są zadowoleni?*
- *Co było trudnego? Co zawiodło lub poszło inaczej? Co wymaga zmiany?*

Zadaniem dwóch kolejnych zespołów wizytatorów jest ustalenie (w nawiązaniu do współpracy między wizytatorami i przygotowań wspólnych do prezentacji) i zapisanie w dwóch kolumnach na plakacie:

- *Co się udało? Z czego są zadowoleni?*
- *Co było trudnego? Co zawiodło lub poszło inaczej? Co wymaga zmiany?*

Grupa dyrektorów na swoim plakacie zapisuje pozytywne i negatywne aspekty (korzyści i trudności) spotkania z nauczycielami.

55 minut

Zespoły zawieszają plakaty na ścianie. OU przyglądają się plakatom. W tym czasie OP zawiesza pusty plakat, na którym OU mogą zapisywać „dobre rady”, rekomendacje albo informacje o tym, jak sobie poradzili z napotkanym problemem.

W krótkim podsumowaniu OP zwraca uwagę na najważniejsze, powtarzające się elementy na plakacie z dobrymi radami i wskazówkami.

W podsumowaniu powinno znaleźć się także przypomnienie, że spotkanie z nauczycielami nie może się zmienić w targi/negocjacje co do spełniania wymagań, ale powinno być okazją do rozmowy o argumentach, które mogą posłużyć ustaleniu poziomu spełniania wymagań.

W tej sesji OP nawiązuje także do trzeciej części spotkania z radą pedagogiczną, podczas której miała się odbywać dyskusja nad raportem.

OP zadaje pytania:

- *Jaka była postawa nauczycieli wobec raportu i przedstawionych danych?*
- *Czy udało się zainicjować proces refleksji i dyskusji nad danymi (raportem) i tym, jak pracowaliście?*
- *Czy można przewidywać, że coś w tych szkołach się zadzieje? Na jakiej podstawie?*

W dyskusji moderowanej przez OP uwzględniamy zarówno perspektywę wizytatora, jak i nauczyciela.

Nasze wnioski – ocena koleżeńska

OP podkreśla na początku wartość wzajemnego uczenia się i wyjaśnia, czemu służyć będzie kolejne ćwiczenie. Przypomina schemat wnioskowania:

Skoro ustaliliśmy, że istotne z punktu widzenia tego wymagania są takie wartości jak...; Z naszej analizy materiału badawczego wynika, że...; Oznacza to, że...

Następnie każdy (lub wybrany) zespół prezentuje przygotowane przez siebie wnioski z uwzględnieniem tego schematu.

Pozostali OU czytają i dyskutują o zaprezentowanym wniosku – mogą to zrobić na forum lub w mniejszych grupach:

- *Czy rozumiem ten wniosek? Jak go rozumiem?*
- *Czy zaprezentowany wniosek jest dla mnie użyteczny?*
- *Co chcemy zrobić z tym wnioskiem? Co możemy z nim zrobić?*

W podsumowaniu tego ćwiczenia wizytatorzy w swoich zespołach i zastanawiają się:

- *Czy po tej dyskusji chcemy coś zmienić w naszych wnioskach?*

Metody i pomoce dydaktyczne:

- praca w grupach;
- „gadająca ściana”;
- dyskusja;
- praca w zespołach.

Materiały z pakietu szkoleniowego:

SESJA

„OBRAZ SZKOŁY” – KOLEŻEŃSKA RECENZJA ORAZ SZTUKA PISANIA WNIOSKÓW

Cel szczegółowy sesji:

- Doskonalenie umiejętności tworzenia raportu.
- Kształcenie umiejętności pisania i argumentowania.

Kryteria sukcesu:

OU:

- uwspólniają swoje doświadczenia z terenu;
- uświadamiają sobie swoją rolę w procesie badawczym;
- potrafią sformułować wnioski.

Aktywności

55 minut

„Obraz szkoły” – koleżeńska recenzja oraz sztuka pisania wniosków.

We wprowadzeniu OP przypomina cel formułowania obrazu szkoły w raporcie oraz także zasady pisania obrazu przedstawiane na czwartym spotkaniu.

Zapraszamy poszczególne zespoły do sformułowania, oceny koleżeńskiej i prezentacji „obrazu szkoły”:

- w I kroku zespoły formułują treść „obrazów szkoły”;
- w II kroku zespoły wymieniają „po kole” swoje „obrazy” oraz dokonują oceny koleżeńskiej wg pytań: *Czego dowiedzieliśmy się o szkole? Co dobrego wynika z „obrazu”? Co można zmienić?* – oraz robią notatkę w punktach;
- w kroku III kolejne zespoły recenzujące przedstawiają informacje ze swojej notatki wg pytań: *Czego dowiedzieliśmy się o szkole? Co dobrego? Co można zmienić?*
- na koniec zespół, który był autorem „obrazu szkoły” przedstawia informacje ze swojej notatki wg pytań: *Co chcieliśmy przekazać, jakie informacje próbowaliśmy zaakcentować?*

Po wszystkich prezentacjach, recenzjach i podzieleniu się notatkami OU rozmawiają krótko w zespołach:

- *Czy udało nam się napisać wstęp w taki sposób, że odczytano, to, co chcieliśmy przekazać?*

- Co nam pomoże, żeby odbiór był adekwatny do zamierzeń?

OP może pokazać miejsce na platformie, w którym wpisuje się „obraz szkoły”.

Na koniec OP zbiera w wybrany przez siebie sposób rekomendacje dotyczące pisania raportu i nadawania mu struktury.

Uwaga! Cała sesja poświęcona jest na pisanie i recenzowanie „obrazów szkoły”. Jeśli OU przyjadą z gotowymi już obrazami to w kroku drugim OU mogą dzielić się na forum własnym doświadczeniem: *Jak się pisało raport („obraz szkoły”)? Jakie problemy się pojawiły? Jakie korzyści może przynieść odbiorcom raportu?*

Metody i pomoce dydaktyczne:

- praca w zespołach;
- prezentacja, ocena koleżeńska;
- prezentacje multimedialne;
- rzutnik.

Materiały z pakietu szkoleniowego:

- materiał: „Pocztówka z Pucka”.

SESJA

SZTUKA PISANIA I ARGUMENTOWANIA

Cel szczegółowy sesji:

- Omówienie zasad określania poziomu spełniania wymagań.

Kryteria sukcesu:

OU:

- potrafią, zgodnie z przyjętymi zasadami, przyznać właściwy stopień spełniania wymagań.

Aktywności

60 minut

Testowanie poziomów spełniania poziomów wymagań – dzielenie się doświadczeniem.

OP wprowadza w cele i strukturę sesji. Następnie prosi zespoły, by zaprezentowały (wykorzystując do tego rzutnik) jedno wymaganie, które zostało przez badaną szkołę/placówkę spełnione na poziomie A. W prezentacji tego wymagania powinni uzasadnić, dlaczego przyznali najwyższy poziom, podając dowody z raportu.

Wykorzystując jedną z poznanych na spotkaniu czwartym metod (np. most do A; metoda Benjamina Franklina) możemy przetestować poziom spełniania wymagań.

OP prosi zespoły badawcze o ponowną refleksję – jeśli zauważą, że niesłusznie przyznali poziom A, powinni poprawić raport. Zachęca też do przejrzenia pozostałych wymagań.

W **podsumowaniu** proponujemy sesję pytań i wątpliwości.

Metody i pomoce dydaktyczne:

- prezentacje zespołów;
- rzutnik;
- dyskusja na forum.

Materiały z pakietu szkoleniowego:

- materiał: „Metoda Benjamina Franklina”
- materiał: „Most do A”
- (obydwa materiały były na czwartym spotkaniu)

SESJA

INFORMACJA ZWROTNA NA PODSTAWIE RECENZJI DO RAPORTÓW

Cel szczegółowy sesji:

- Doskonalenie umiejętności tworzenia raportu.

Kryteria sukcesu:

OU:

- wiedzą z czego składa się raport końcowy;
- potrafią przygotować raport z ewaluacji.

Aktywności

90 minut

Informacja zwrotna na podstawie recenzji do raportów.

OP przygotowują **ogólną prezentację na podstawie raportów z tej grupy**: ich zadaniem jest wyłapanie tego, co było dobre, oraz wskazanie najczęściej popełnianych błędów. Można np. to zrobić, pokazując na slajdzie odpowiednie przykłady z raportów OU.

Na koniec tworzymy przestrzeń do zadawania pytań i zgłaszania wątpliwości.

Metody i pomoce dydaktyczne:

- miniwykład.

Materiały z pakietu szkoleniowego

SESJA

ZAMKNIĘCIE I PODSUMOWANIE PROCESU SZKOLENIOWEGO

Cel szczegółowy sesji:

- Podsumowanie całości spotkania.
- Refleksja na temat korzyści z warsztatów z pozycji OU.
- Ewaluacja zajęć.

Kryteria sukcesu:

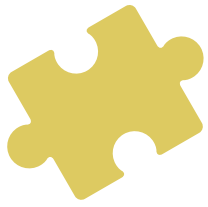
OU:

- są świadomi tego, czego się nauczyli, co im pomogło się uczyć.

Aktywności

45 minut

Podsumowanie i zamknięcie procesu szkoleniowego OP może przeprowadzić np. wykorzystując metodę „łożyska”.

SESJA

WYKŁAD NA ZAKOŃCZENIE

Cel szczegółowy sesji:

- Refleksja wokół procesu uczenia się.

Kryteria sukcesu:

OU:

- są świadomi tego, czego się nauczyli, co im pomogło się uczyć.

Aktywności

45 minut

Wykład podsumowujący i wręczenie zaświadczeń.

Materiały z pakietu szkoleniowego:

- prezentacja: życie jako projekt edukacyjny;
- prezentacja: uczenie się (ewaluacja) warunkiem przetrwania.

MATERIAŁY

FORMULARZ – DOBRE PRAKTYKI

Prosimy o opisanie działań, które przyczyniły się do uznania, że szkoła/placówka spełnia wymaganie na najwyższym poziomie.

Nazwa szkoły/placówki (adres, e-mail, telefon): .....

Opisywane kryterium (podać brzmienie kryterium): .....

Kontakt w sprawie wymiany doświadczeń (imię i nazwisko, telefon, e-mail – nieobowiązkowe):.....

Tytuł (z zawartą specyfiką opisywanych działań):

.....

1. Cel działania

Krótki opis działania (kto? co? jak? kiedy?)

Jakie były efekty? (Dlaczego to działanie okazało się wyjątkowe/efektywne?)

2. Rady i przestrogi

Jak zdobyć środki? (finansowe i inne)

Kto może pomóc? (sojusznicy)

Czego się wystrzegać? (zagrożenia)

3. Sposoby upowszechniania

Z kim i w jaki sposób dotychczas dzieliliście się Waszymi rozwiązaniami?

Jakie macie pomysły na upowszechnianie Waszych rozwiązań w przyszłości?

Załączniki: (materiał uzupełniający, np. prezentacja multimedialna, zdjęcia lub link do podstrony).

Oświadczam, że zgadzam się na przetwarzanie informacji zawartych w powyższym formularzu oraz materiałów dodatkowych (załączników) w celach promocyjnych związanych z upowszechnianiem i wykorzystaniem powyższych materiałów na stronie internetowej SEO.

(Na podstawie art. 23 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, tj. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zmianami).

METAFORA

Wykorzystanie techniki tworzenia metafory. Technika ta pozwala zwrócić uwagę na najbardziej istotne aspekty funkcjonowania danej szkoły, które chcemy pokazać w obrazie.

Pisanie „obrazu szkoły” nie jest tworzeniem spisu treści raportu. Wręcz przeciwnie – zaproszeniem do obejrzenia najbardziej charakterystycznych dla szkoły aspektów jej funkcjonowania. Niekiedy mamy kłopot ze zdystansowaniem się wobec placówki, którą skrupulatnie przebadaliśmy. Patrzymy na dziesiątki danych: widzimy rozliczne drzewa, a coraz trudniej scalić je nam w las.

Stąd warto wykonać prostą myślową zabawę, aby uświadomić sobie najbardziej narzucające się skojarzenia i tematy, istotne dla opisywanego miejsca. O metaforze słusznie powiedziano, że czyni rzeczy proste dziwnymi, a dziwne prostymi, że pozwala wyjść od intuicyjnie wyczuwanego podobieństwa rzeczy do odkrycia (dzięki porównaniu) ukrytej struktury przedmiotu, który próbujemy bliżej poznać.

Na początku szukamy metafory szkoły jako takiej. Warto tu zaznaczyć, że dobrze jest unikać konkretnych figur osobowych – np. szkoła jako Wieczny Tułacz, a raczej podążać w stronę metafor – obrazów. Jest to istotne, ponieważ w obrazach możemy znaleźć elementy, składające się na metaforę i potem rozpisać je w „obrazie szkoły”.

Rozważmy przykład:

Szkoła jest ulem

■ hałas / zgiełk	■ podział funkcji / ustalone	ulem
■ tłum	role	■ bezpieczne miejsce
■ hierarchiczna struktura	■ produkcja miodu	■ twierdza / koszary
■ rola królowej matki	■ fabryka	■ trutnie i pszczoły robotnice
■ skomplikowana organizacja	■ zbieranie nektaru poza	■ opieka nad młodymi

POCZTÓWKA Z PUCKA

W ćwiczeniu odwołujemy się do pracy nad raportem. W czasie pisania raportu zauważamy, że niektóre z kryteriów pokazują różnice pomiędzy opisywaną szkołą a innymi. Stąd pomysł na pracę nad pocztówką – „obrazem szkoły”.

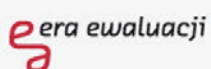
Tak jak pocztówka z Pucka, tak samo nasz „obraz szkoły” będzie miał części składowe. Nasza pocztówka z Pucka składać się będzie z trzech – czterech zdjęć, na których widać najbardziej charakterystyczne dla Pucka miejsca. Takie, które warto tam odwiedzić, gdy będziemy tam podczas wakacyjnego odpoczynku.

Powrót do przygotowanych w raporcie kryteriów i wybór trzech – czterech, które są dla tej szkoły najbardziej charakterystyczne.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego